

DARBO RINKOS PROGNOZĖ 2011 METAMS

LIETUVOS DARBO BIRŽA

DARBO RINKOS PROGNOZĖ 2011 METAMS

Lietuvos darbo birža (toliau — LDB), siekdama atskleisti ir numatyti galimus darbo rinkos pokyčius, nuo 1995 metų kasmet atlieka ateinančių metų darbo pasiūlos ir paklausos prognozę pagal metodiką, parengtą kartu su Švedijos nacionalinės darbo rinkos tarnybos ekspertais.

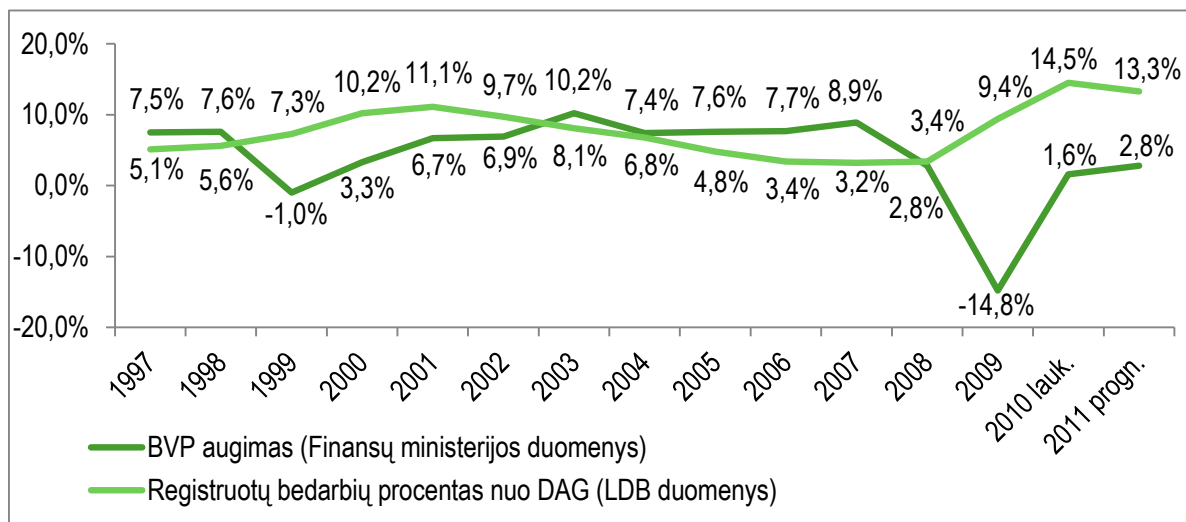
2011 metų darbo rinkos prognozę LDB atliko remdamasi darbdavių apklausos rezultatais, įvertinusi makroekonominių ir darbo rinkos rodiklių tendencijas. Darbo biržų specialistai atrankiniu metodu apklausė 4 tūkst. darbdavių, kurių įmonėse dirba 0,25 mln. šalies dirbančiųjų.

Darbo biržų atlikta prognozė rodo, kad situacija darbo rinkoje 2011 metais gerės. Dirbančiųjų skaičius didės, registruotų bedarbių procentas nuo darbingo amžiaus gyventojų (toliau — DAG) mažės.

Tarp apklaustųjų 59 proc. sudarė paslaugų, 24 proc. pramonės, 10 proc. žemės ūkio ir 7 proc. statybos sektoriaus įmonės. Daugiausiai (96 proc.) apklausta smulkaus ir vidutinio verslo atstovų. Apklausoje dalyvavo 81 proc. privataus sektoriaus įmonių. Apklausos rezultatų reprezentatyvumas pasiektas proporcingai parenkant darbo rinkos dalyvius pagal nuosavybės formas, ekonomines veiklas ir dirbančiųjų skaičių. Ekonominių ir demografinių rodiklių analizė bei darbdavių atsakymai į klausimus apie verslo veiklos perspektyvas, darbo vietų steigimą ir likvidavimą įmonėse, leido numatyti darbo rinkos poreikio tendencijas bei parengti „įsidarbinimo galimybių barometrą 2011 metams“.

Su prognozių rezultatais kasmet supažindinama visuomenė, socialiniai partneriai, informacija skelbiama LDB tinklalapyje (www.ldb.lt) bei naudojama darbo biržos veikloje, siekiant laiku numatyti priemones nedarbo pasekmėms švelninti, darbo pasiūlai ir paklausai suderinti bei paslaugų efektyvumui didinti.

BVP augimas ir registruotų bedarbių procentas nuo DAG 1997—2011 metais.

Lietuvos ekonomikoje pasirodžius pirmiesiems stabilizacijos ženklams, daugeliui įdomu, kokia bus situacija darbo rinkoje 2011 metais. Nedarbas mažės, įsidarbinimo galimybės didės. Didesnių teigiamų pokyčių darbo rinkoje laukiama 2011 metų antroje pusėje: tikimasi užfiksuoti vienaženklį registruotų bedarbių procentą nuo DAG. Manoma, kad pagrindiniai ženklai, rodantys atsigaunančią darbo rinką bus 2012—2013 metais.

Finansų ministerija prognozuoja, kad bendras vidaus produktas (toliau — BVP) 2011 metais augs 2,8 procento (www.finmin.lt). Numatoma, kad atsigaunant ekonomikai nedarbas mažės lėtai. Tai susiję su ekonomikos ciklų praktika: nedarbas paprastai kurį laiką didėja netgi po to, kai BVP pradeda didėti. Kadangi nedarbas Lietuvoje įvardijamas kaip struktūrinis, todėl jis išliks aukštas, nors stabilizacijos požymiai stebimi jau dabar: užimtųjų skaičius

mažėja lėčiau. Darbo rinkos rodikliai į bet kokius ekonomikos pokyčius reaguoja pavėluotai ir, atsigauinant ekonomikai, ima gerėti vieni paskutiniųjų. Akivaizdūs pokyčiai darbo rinkoje atsiranda tik atsigavus ekonomikai. Kad verslas drąsiai pradėtų kurti naujas darbo vietas, šalies ekonomika per metus turėtų paaugti bent po 3–4 proc. Žvelgiant į 2011 metus daugelis įmonių vadovų pažymi, kad artimiausiu metu tikisi pamatyti pirmus laipsniško atsigavimo požymius. Tai reiškia, kad darbdaviai jau gali šiek tiek sušvelninti poziciją darbuotojų skaičiaus mažinimo atžvilgiu.

Darbdaviai tikisi, jog 2011 metais didės jų siūlomų prekių ir paslaugų paklausa, tai turėtų sąlygoti didesnę darbo vietų steigimą. Nors prognozuojamas darbo vietų didėjimas, registruotų bedarbių skaičiaus mažinimas bus didelis iššūkis 2011 metais. Nepaisant padidėjusios darbo paklausos daugumai bedarbių vis dar bus sunku susirasti darbą.

PAGRINDINĖS DARBO RINKOS TENDENCIJOS:

- *SITUACIJA DARBO RINKOJE GERĖS, TAČIAU LIKS ĮTEMPTA.*
- *NUMATOMA, KAD 2010 METAIS IŠAUGĖS ĮDARBINIMAS 2011 METAIS TAIP PAT AUGS. VIDUTINIŠKAI PER MĖNESĮ NUMATOMA ĮDARBINTI PER 16 TŪKST. ASMENŲ.*
- *PROGNOZUOJAMA 2011 METAIS ĮREGISTRUOTI APIE 280 TŪKST. BEDARBIŲ.*
- *REGISTRUOTŲ BEDARBIŲ SKAIČIUS PRADĖS MAŽĖTI.*
- *VIDUTINIS METINIS REGISTRUOTŲ BEDARBIŲ SKAIČIUS 2011 METAIS NEVIRŠYS 290 TŪKST.*
- *NEDARBAS IŠLIKS STRUKTŪRINIS: DĖL KVALIFIKUOTŲ DARBUOTOJŲ STYGIAUS DIDĖS PROFESINIS DARBO PASIŪLOS IR PAKLAUSOS NEATITIKIMAS.*
- *IŠLIKS DIDELĖ DALIS BEDARBIŲ, KURIEMS PADĖTI ĮSIDARBINTI REIKIA PAPILDOMŲ PASTANGŲ (DARBO RINKOJE PAPILDOMAI REMIAMŲ BEDARBIŲ), T. Y. ILGALAIKIAI BEDARBIAI, JAUNIMAS.*
- *2010 METŲ PABAIGOJE PRADĖJĘS MAŽĖTI JAUNIMO NEDARBAS MAŽĖS IR 2011 METAIS, TAČIAU JAUNIEMS ŽMONĖMS BUS SUNKU ĮSITVIRTINTI RINKOJE.*

ŪKIO POKYČIŲ TENDENCIJOS 2010 METAIS

Prognozuojama, kad 2010 metų sėkmės receptas — eksportas — 2011 metais bus ne toks patikimas: konkurencija užsienio rinkose tik didės, galimi net nepalankūs Lietuvos verslininkams užsienio šalių vyriausybės sprendimai savo gamintojams apsaugoti. Todėl verta ieškoti alternatyvų, žvalgytis į vidaus rinką.

Prognozuojama, jog išliekant dideliame registruotame nedarbe ir nelygiai didėjant atlyginimams, gyventojų vartojimas nedidės ir tai papildomai nestimuliuos ekonomikos. Statistikos departamento duomenimis, nuo 2010 metų pirmojo ketvirčio vidutinis darbo užmokestis išaugo 2 proc., tačiau lieka mažesnis nei 2009 metais (www.stat.gov.lt). Darbdaviai ateityje nesiruošia labiau didinti atlyginimo fondų, papildomos pajamos bus skiriamos tolesnei veiklai optimizuoti ir našumui didinti. Tai bus daroma investuojant į gamybą (paslaugas). Tik pradėjus ekonomikai augti, darbo užmokestis ims didėti sparčiau. 2010 metais atlyginimai stabilizavosi ir jau 2011 metais gali didėti truputį greičiau. Vis dėlto net pradėjus didinti darbo užmokestį, akivaizdaus pagerėjimo neverta tikėtis.

2010 metų pirmąjį pusmetį ekonomikos bendroji pridėtinė vertė (toliau — BPV) buvo beveik 1 proc. didesnė, nei 2009 metų tuo pačiu laikotarpiu. Antrojo pusmečio rezultatai gali būti mažesni, tačiau bendras balansas išliks teigiamas. Nagrinėjant tam tikrus ekonomikos sektorius pastebima, kad sudedamieji labai skiriasi: statybų nuosmukis,

nors ir sulėtėjo, dar tęsiasi (BPV sumažėjo 24 proc.), tačiau jį kompensuoja bendras pramonės atsigavimas. Paslaugų sektoriuje situacija panaši: transporto, sandėliavimo ir ryšių veiklos nuosaiki plėtra išlygina viešbučių ir restoranų besitęsiantį susitraukimą. 2010 metais daugiausia BPV augo į eksportą orientuotoje transporto įrangos (19 proc.), tekstilės ir tekstilės gaminių (13 proc.) bei medienos ir medinių dirbinių (10 proc.) pramonėje. Tai sąlygoja kai kurių šių gamybos šakų specialistų ir kvalifikuotų darbininkų atsiradusį ir ateityje išliksiantį poreikį, kuris atsispindi „įsidarbinimo galimybių barometre 2011 metams“.

MIGRACIJOS PASEKMĖS DARBO RINKAI

Nemažai metų dideli emigracijos srautai dvejopai veikė darbo rinką: iš vienos pusės mažino konkurenciją, iš kitos — sukėlė kvalifikuotų specialistų stygių. Ekonominio augimo metu tai padidindavo nekvalifikuotų bedarbių galimybę įsidarbinti, o darbdavius vertė saugoti įmonės kvalifikuotą darbo jėgą, investuoti į darbuotojų kvalifikacijos kėlimą ar bandyti ieškoti specialistų užsienyje. Per sunkmetį migracijos įtaka darbo rinkai susilpnėjo, nes darbo paklausa kelis kartus tapo mažesnė, nei pasiūla. 2010 metų viduryje, paklausai vėl augant, ankstesnė neigiamą tendencija — specialistų trūkumas — tik didės. Vakarų Europos ir Skandinavijos šalių darbo rinkose matantys didesnes galimybes, neatsižvelgdami į kalbos barjerą ar laukiančią konkurenciją, darbo neturintys žmonės ir toliau rinksis išvykimą, nei įsidarbinimą Lietuvoje. Ypač reikšmingai šiame kontekste atrodo nuo 2011 metų atsiverianti Vokietijos darbo rinka. Todėl tikėtina, kad emigracijos tendencijos nesikeis: srautai nemažės, didžiausią emigrantų dalį sudarys jaunimas. Užsieniečių įsidarbinimo mastai Lietuvoje per nuosmukį sumažėjo. Ekonominės plėtros metu tai nebuvo laikoma problema, nes vietinės laisvos darbo jėgos tiesiog neužtekdavo. Darbdaviai, nerandantis darbuotojų vietinėje darbo rinkoje, bus priversti ieškoti pigesnės darbo jėgos trečiųjų šalių darbo rinkose.

PAGRINDINĖS DARBO RINKOS TENDENCIJOS:

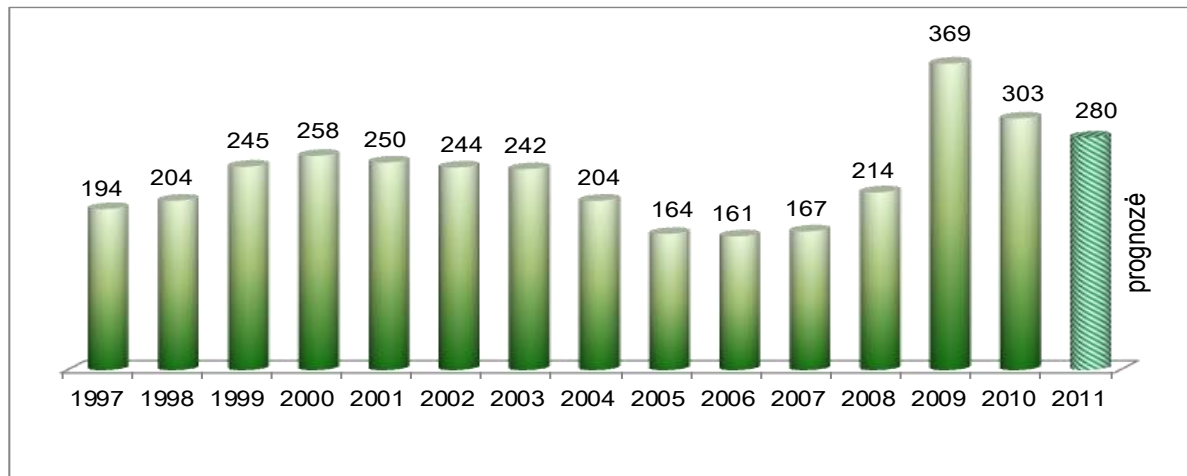
- *Į EKSPORTĄ ORIENTUOTŲ ŠALIES ŪKIO ŠAKŲ LAUKIA KONKURENCINĖ KOVA UŽSIENIO RINKOSE, STATYBŲ SEKTORIUS STABILIZUOSIS.*
- *DARBO VIETŲ STEIGIMO IR LIKVIDAVIMO SKIRTUMAS BUS TEIGIAMAS IR PADIDĖS.*
- *DIDĖS DARBO VIETŲ STEIGIMAS SMULKAUS VERSLO ĮMONĖSE.*
- *BEDARBIŲ SKAIČIUS LABIAU MAŽĖS DIDMIESČIUOSE.*

SITUACIJA DARBO RINKOJE GERĖS

Prognozuojama, kad 2011 metais vidutinis metinis registruotų bedarbių skaičius sieks 280—290 tūkst. bedarbių. Palyginti su 2010 metais jis sumažės apie 25 tūkst. arba 8 proc. 2010 metais padėtis darbo rinkoje buvo sudėtinga: vidutinis metinis registruotų bedarbių procentas nuo DAG išaugo iki 14,5 proc., iki 8,4 mėn. didėjo vidutinė metinė nedarbo trukmė. Itin smarkiai registruoto nedarbo struktūroje augo ilgalaikių bedarbių dalis, per metus ji padidėjo 4 kartus. Nors prognozuojama, kad laisvų darbo vietų (toliau — LDV) skaičius išliks didelis, dėl aukštų darbdavių reikalavimų ilgalaikiai bedarbiai sunkiai galės konkuruoti su kitais darbo rinkos dalyviais. Todėl tikėtina, kad 2011 metais du iš penkių arba apie 40 proc. registruotų bedarbių bus ilgalaikiai. Antroje 2010 metų pusėje atsiradusi teigiama jaunimo registruoto nedarbo mažėjimo tendencija turėtų išlikti ir 2011 metais, tačiau dėl bendro registruoto nedarbo mažėjimo jaunimo dalis sumažės apie 1 procentinį punktą. Darbdaviai toliau naudosis aktyviosios darbo

rinkos politikos priemonėmis, kurios leidžia sumažinti naujų darbo vietų mokesstinę našą ir tai galėtų būti papildomas rezervas nedarbo mažėjimui paspartinti. Jei bus išnaudotos visos nedarbo mažinimo galimybės ir rezervai, manoma, kad 2011 metų trečiajį ketvirtį gali būti užfiksuotas mažesnis, nei 10 proc. registruotų bedarbių procentas nuo DAG.

Darbo pasiūlos dinamika 1997–2011 metais (įregistruota bedarbių, tūkst.)

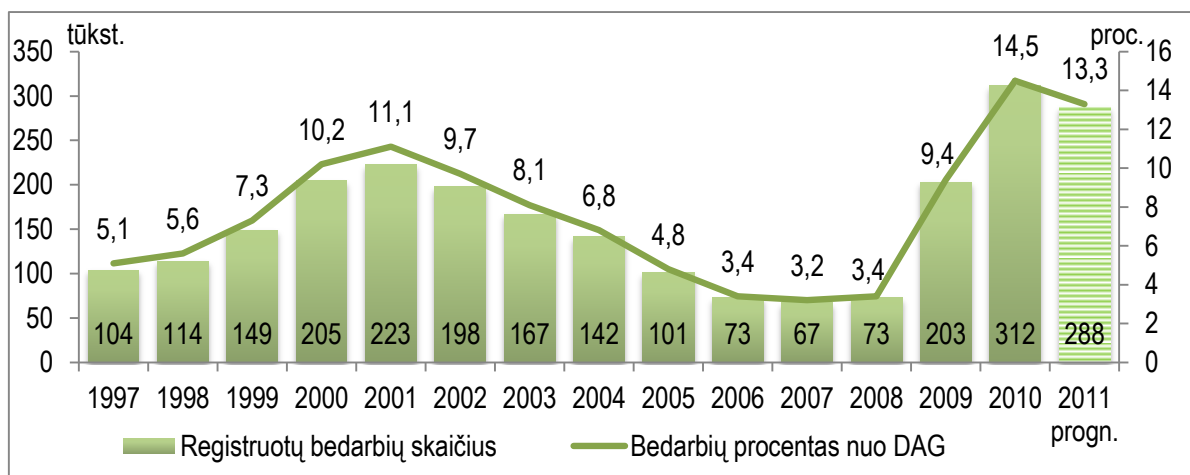
Registruotų bedarbių skaičius mažės

2010 metų ūkio pagrindiniai rodikliai jau buvo teigiami, o darbo rinkoje situacija tik pradėjo keistis į gerąją pusę. 2011 metams viltį teikia smulkus ir vidutinis verslas, kuriame planuojama įsteigti daugiausia naujų darbo vietų. Taip pat prognozuojamas statybų sektoriaus atsigavimas. 2011 metais Lietuvoje vyksiantis Europos vyrų krepšinio čempionatas galėtų paskatinti viešbučių ir restoranų atsigavimą, o užsienio svečių išleisti pinigai teigiamai stimuliuotų vietinę rinką. Visi šie veiksniai galėtų prisidėti prie didesnio šalies BVP augimo, o tai sąlygotų spartesnį registruoto nedarbo mažėjimą. Todėl prognozuojama, jog registruotų bedarbių procentas nuo DAG 2011 metų antroje pusė galėtų pasiekti mažesnę, nei 10 proc. rodiklį, o vidutinis metinis procentas turėtų būti apie 13,3 proc.

Vidutinis metinis registruotų bedarbių procentas nuo DAG 2010 metais, palyginti su 2009 metais, išaugo 5,1 procentinio punkto. Tuo tarpu 2011 metais prognozuojama, kad jis mažės daugiau nei 1 procentinį punktą.

Dėl pramonės atsigavimo 2010 metais ir laukiamos statybų sektoriaus plėtros vyrų įdarbinimas turėtų būti didesnis, nei moterų. Vyrų registruotas nedarbas mažės greičiau, nei moterų, tačiau išliks aukštesnis. Kaip ir 2010 metais, mažiausias iš visų bedarbių grupių išliks vidutinis metinis jaunimo nedarbas. Registruotų jaunų bedarbių procentas nuo to paties amžiaus DAG mažės ir sieks 8–9 proc. (2010 m. — apie 10 proc.).

Vidutinio metinio registruotų bedarbių skaičiaus ir procento nuo DAG kitimas 1997–2011 metais

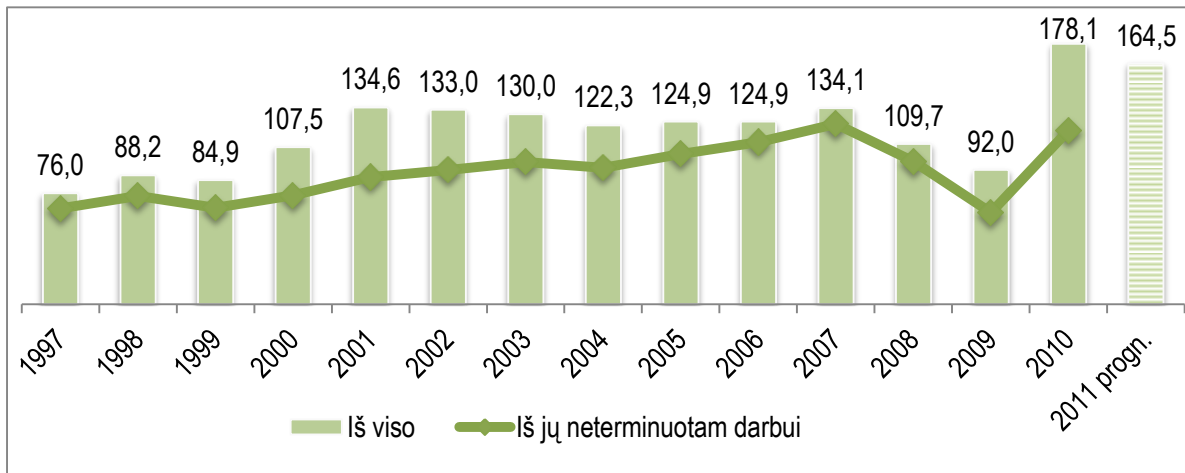
Darbo paklausa 2011 metais išliks didelė

Laisvų darbo vietų Lietuvoje 2010 metais buvo registruojama beveik dukart daugiau, o ieškančių darbo mažėjo.

Bedarbių struktūroje vyrų dalis mažės, tačiau ir toliau išliks didesnė, nei moterų. Jaunų bedarbių iki 25 metų amžiaus numatoma įregistruoti apie 60–70 tūkst. — tai yra beveik kas ketvirtas besikreipiantysis į darbo biržą asmuo.

Neterminuoto darbo paklausa padidėjo 90 proc. Darbdavių apklausa parodė, jog 2011 metais darbo pasiūlymų skaičius išliks aukštas visuose ekonomikos sektoriuose. Darbo vietų mažėjimas numatomas valstybinėse, išskyrus žemės ūkio, įmonėse: 2011 metais įgyvendinamos reformos ir pertvarkymai skaudžiai palies nemažą dalį valstybinio sektoriaus dirbančiųjų.

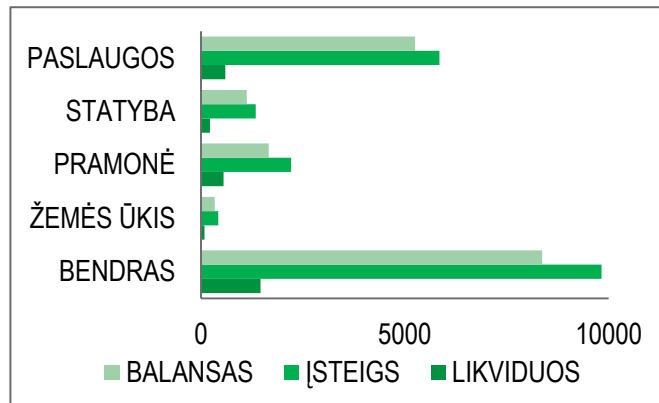
Darbo paklausos dinamika 1997–2011 metais (įregistruota LDV, tūkst.)

Darbo vietų bus įsteigta daugiau nei likviduota

Darbo vietų steigimo ir likvidavimo skirtumas bus teigiamas ir padidės. Tikėtina, kad 2011 metais darbuotojų srautai į darbo rinką ir iš jos aprims, o dėl didėjančio teigiamo darbo vietų likvidavimo ir steigimo balanso atitinkamai išaugs įsidarbinimo galimybės. Daugiausia naujų darbo vietų bus įsteigta privačiame sektoriuje mažose ir vidutinėse įmonėse (iki 249 darbuotojų) ir tai sudarys 51 proc. visų naujai steigiamų vietų.

Darbo vietų steigimo pokyčiai pagal ekonomines veiklas

TIKĖTINA, KAD STEIGIAMŲ DARBO VIETŲ SKAIČIUS 2011 METAIS MAŽĖS, TAČIAU DĖL LIKVIDUOJAMŲ DARBO VIETŲ MAŽĖJIMO STEIGIMO IR LIKVIDAVIMO SKIRTUMAS BUS TEIGIAMAS IR PADIDĖS. IŠ VISŲ NUMATOMŲ ĮSTEIGTI NAUJŲ DARBO VIETŲ DIDŽIOJI DALIS BUS ĮSTEIGTA PRIVAČIAME IR TIK NEŽYMI — VALSTYBINIAME SEKTORIUJE.

Darbo vietų steigimo balansas

Didžiausias teigiamas darbo vietų steigimo balansas prognozuojamas:

- mažmeninėje prekyboje, išskyrus variklių transporto priemonių ir motociklų prekybą;
- pastatų statyboje;
- sausumos transporte ir transportavime vamzdiniais;

- medienos bei medienos ir kamštienos gaminių, išskyrus baldus, gaminių iš šiaudų ir pynimo medžiagų gamyboje;
- drabužių siuvime (gamyboje);
- inžinierinių statinių statyboje.

Neigiamas darbo vietų steigimo balansas prognozuojamas:

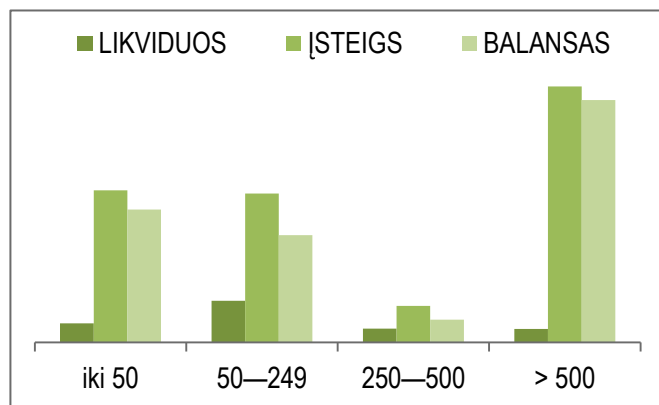
- švietimo srityje;
- kompiuterių, elektroninių ir optinių gaminių gamyboje;
- chemikalų ir chemijos produktų gamyboje;
- pašto ir pasiuntinių (kurjerių) veikloje;
- tabako gaminių gamyboje.

Daugiausia darbo vietų bus likviduota privačiame sektoriuje vidutinėse (nuo 100 iki 249 darbuotojų) įmonėse (30 proc. visų likviduojamų darbo vietų).

DARBO VIETŲ STEIGIMAS IR LIKVIDAVIMAS, GAMYBOS POKYČIAI

Įmonių strateginiuose veiklos planuose numatomos geresnės tendencijos. Beveik pusė darbdavių nesiruošia mažinti investicijų į gamybą (paslaugas) ir beveik visi neprognozuoja gamybos (paslaugų) poreikio mažėjimo. Didesnė dalis įmonių 2011 metais tikisi išlaikyti tuos pačius gamybos tempus. Augimą numato kas trečias darbdavys.

Darbo vietų steigimas ir likvidavimas pagal įmonių dydį

Mažės darbo vietų valstybiniame sektoriuje. Beveik kas septinta valstybinė įmonė 2011 metais planuoja darbo vietų mažinimą, t. y. valstybiniame sektoriuje beveik pusantrą karto daugiau vietų bus likviduota negu įsteigta. Labiausiai darbo vietų skaičius mažės švietimo, žmonių sveikatos ir socialinio darbo įstaigose, variklinių transporto priemonių ir motociklų didmeninės ir mažmeninės prekybos bei remonto, elektros, dujų, garo tekimo ir oro kondicionavimo, pašto ir pasiuntinių (kurjerių) veiklos sričių valstybinėse įmonėse.

Didžiausias darbuotojų poreikis numatomas sausumos transporto ir transportavimo vamzdynais, maisto produktų gamybos bei drabužių siuvimo (gamybos) veiklose.

Pagrindinės darbo vietų steigėjos 2011 metais bus vidutinės ir didelės įmonės, kuriose dirba ne mažiau 100 dirbančiųjų. Tai daugiausia paslaugų įmonės, bandančios pasiruošti laukiamam vidaus rinkos atsigavimui.

EKONOMINIŲ SEKTORIŲ APŽVALGA

Darbo vietų pokytis ekonominėse veiklose ir įmonėse pagal dydį

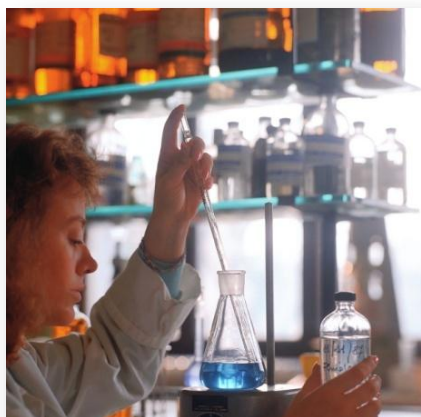
Didžiausia dalis (per 42 proc.) visų darbo pasiūlymų — paslaugų sektoriuje. Beveik trečdalis darbo pasiūlymų bus iš pramonės, likę — iš statybos bei žemės ūkio sektoriaus.

Su darbuotojų mažinimo problema susidurs vidutinės ir didelės valstybinės įmonės. Mažų valstybinių įmonių darbuotojų skaičius nemažės, nes didesnė dalis įmonių planuoja priimti šiek tiek daugiau darbuotojų, nei atleisti.

Darbo vietų steigimas labiausiai didės smulkaus verslo privačiose įmonėse

Iš visų numatomų įsteigti naujų darbo vietų didžioji dalis bus įsteigta privačiame ir tik šiek tiek — valstybiniame sektoriuje. Darbo vietų mažiau bus likviduota tiek valstybiniame, tiek privačiame sektoriuje, o daugiau įsteigta tik smulkiose abiejų sektorių įmonėse. Tačiau pagrindinės darbo vietų steigėjos 2011 metais išliks vidutinės ir didelės įmonės, kuriose dirba ne mažiau 100 dirbančiųjų. Tai daugiausia paslaugų įmonės. Didmeninės ir mažmeninės prekybos bei variklinių transporto priemonių ir motociklų remonto, transporto ir saugojimo įmonėms reikės kvalifikuotų darbuotojų su patirtimi. Darbo vietų likvidavimo tempai lėtės visuose pagal dydį įmonėse, labiausiai — didelėse. Daugiausia darbuotojų atleisti planuoja labiau ne dėl darbo vietų likvidavimo, o dėl vykiančios darbuotojų kaitos mažmeninės prekybos, išskyrus variklinių transporto priemonių ir motociklų prekybą, pastatų statybos ir maisto produktų gamybos veiklose.

PRAMONĖ

2010 metais atsiradusios teigiamos tendencijos šiame sektoriuje išliks ir 2011 metais. Vis daugiau darbdavių planuoja tęsti ar pradėti gamybos modernizavimą, naujų technologijų diegimą. Po šio etapo gali atsirasti daugiau darbo vietų kvalifikuotiems specialistams.

Prognozuojamas darbo vietų skaičiaus didėjimas šiame sektoriuje. Pagrindinės darbo vietų steigėjos bus į eksportą orientuotos pramonės šakos.

Daugiausia darbo vietų įsteigti numato medienos bei medienos ir kamštienos gaminių, išskyrus baldus, gaminių iš šiaudų ir pynimo medžiagų gamybos šaka. Sunkiausi laikai šiam sektoriui jau praėityje, mažėja darbuotojų kaita ir likviduojamų vietų skaičius, auga darbo vietų steigimo ir likvidavimo skirtumas. Apdirbamoji pramonė, būdama didžiausia ekonomine veikla, 2011 metais išsiskirs didžiausiu darbo jėgos poreikiu. Be to, šioje veikloje šis rodiklis daugiausia išaugs per metus palyginti su kitomis veiklomis. Apibendrinant padėtį pramonėje ir toliau teigiamos tendencijos stiprės maisto produktų, metalo gaminių, išskyrus mašinas ir įrenginius, gamyboje bei drabužių siuvime (gamyboje). Geros perspektyvos numatomos baldų gamybos šakai, kuriai pavyko gerokai sumažinti kaštus, modernizuotis ir tapti labiau konkurencinga. Tuo tarpu vis dar sunkioje situacijoje liks elektros įrangos, kompiuterinių, elektroninių ir optinių gaminių bei tabako gaminių gamyba. Neigiamas darbo vietų balansas ir toliau numatomas chemikalų ir chemijos produktų gamybos šakoje. 2010 metais sunkumus išgyvenusi gėrimų gamyba 2011 metais stabilizuosis. Tikėtina, kad darbo vietų skaičius pradės didėti. Jei pradėtų didėti vidaus vartojimas, ši veikla reaguotų viena pirmųjų ir atsigavimas būtų kur kas didesnis. Darbo vietų skaičius taip pat didės vandens tiekimo nuotekų valymo, atliekų tvarkymo ir regeneravimo srityje, tekstilės bei guminių ir plastikinių gaminių gamyboje.

Pramonėje nenumatoma veiklų, kur darbdaviai neketina priimti į darbą naujų darbuotojų. Nors ir jaučiami teigiami pramonės pagamintos produkcijos ir naujų užsakymų pokyčiai, šalies pramonė kol kas gana konservatyviai žiūri į darbuotojų skaičiaus didinimo perspektyvas. Darbuotojų skaičių ketinantys didinti verslininkai kalba apie kvalifikuotų darbininkų stygių. Ypač jų trūksta maisto ir gėrimų, tekstilės ir drabužių, medienos įmonėse.

Darbo vietų skaičiaus mažinimą numato pramonės įmonės Visagine, Mažeikiuose ir Šalčininkų rajonuose. Daugiausia įsteigtų naujų darbo vietų šiame sektoriuje prognozuojama Kaune, Šiauliuose, Raseinių ir Ukmergės rajonuose.

STATYBA

2010 metais lėtėjant statybų nuosmukiui, 2011 metais situacija turėtų galutinai pasikeisti. Išlikusių įmonių vadovai vis drąsiau žiūri į ateities perspektyvas ir beveik pusė (45 proc.) planuoja investicijų augimą. Krizė nekilnojamojo turto sektoriuje privertė rinkos dalyvius persiorientuoti, didesnę dėmesį skirti administracinių pastatų rekonstrukcijos, inžinerinių statinių statybos ir kitų Europos Sąjungos lėšomis finansuojamų projektų konkursams. Būtent 2010 metais inžinerinių statinių statybos darbų apimtys pirmą kartą viršijo pastatų statybos darbų apimtį. Pagautas eksporto bangos statybų sektorius fiksavo didžiausius ne šalies teritorijoje atliktų darbų rodiklius. Kaip papildomą darbų ir pajamų šaltinį statybų įmonių vadovai mato renovacijos projektus. Šie ženklai optimistiškai nuteikia darbdavius, ir jie planuoja darbo vietų didėjimą statybos sektoriuje.

2011 metais šiame ūkio sektoriuje numatoma įsteigti šešis kartus daugiau naujų darbo vietų nei likviduoti. Didžiausias vietų steigimas numatomas pastatų statyboje. Darbdaviai teigia, kad gali būti sunkiau rasti tinkamos kvalifikacijos, keliamus reikalavimus atitinkančių specialistų. Darbdaviai numato, jog trūks montuotojų, betonuotojų, mūrininkų, kai kuriuose regionuose plataus profilio statybininkų.

Specializuotos statybos veikloje numatomas darbo vietų mažėjimas, neigiamas vietų balansas — didelėse įmonėse. Jose darbai labiau specializuoti ir reikia siauresnės, bet aukštesnės kvalifikacijos darbuotojų. Tuo tarpu smulkios įmonės specializuojasi nedidelių objektų statyboje ir reikalauja universalių darbuotojų. 2011 metais didžiausias teigiamas darbo vietų balansas statybos sektoriuje numatomas mažose įmonėse.

ŽEMĖS ŪKIS

Žemės ūkio, miškininkystės ir žuvininkystės sektoriaus darbdaviai palankiausiai vertino savo veiklos ir darbo vietų steigimo perspektyvas. Tačiau šis sektorius labiau priklausomas nuo geografinio, o ne ekonominio klimato, todėl suprantama, kodėl 2010 metai buvo pakankamai sėkmingi. Skirtingai nuo kaimyninių šalių, Lietuvą aplenkė gamtinės katastrofos ir, nors derlius nebuvo labai gausus, kainos buvo palankios ūkininkams. Nesant galimybės numatyti gamtos stichijų, sunku tiksliai prognozuoti atskirų veiklų vystymąsi, tačiau patys darbdaviai nepraranda optimizmo. Europos Sąjungos lėšos dar labiau įtvirtina stabilumą šiame sektoriuje. Žemės ūkyje steigiami labai nedaug naujų darbo vietų ir yra didelis darbo jėgos perteklius, čia taip pat ryškus darbų sezoniškumas. 2011 metais

šiam sektoriuje numatomas mažiausias teigiamas darbo vietų balansas. Daugiau žmonių bus atleista vidutinėse (t. y. kuriose dirba nuo 50 iki 249 darbuotojų) įmonėse, tačiau darbo vietų steigimo ir likvidavimo balansas jose vis vien išliks teigiamas. Valstybiniame sektoriuje darbo vietų skaičius didės tik miškininkystės ir medienos ruošos veikloje.

PASLAUGŲ SEKTORIUS

Paslaugų sektorius atrodė atsparesnis nuosmukiui, tačiau pasitvirtino jo, kaip didžiausios ūkio šakos, inertiškumas. Kai pramonė ir ypač statybos staigiai smuko žemyn, paslaugų veiklos, kaip įmanydamos, stengėsi švelninti kritimą. Nors šis sektorius labiausiai bandė kovoti dėl išlikimo, tačiau 2010 metais čia prasčiau nei kitur buvo matomi pirmieji atsigavimo ženklai. Kai pramonėje ir statybose priimamų į darbą asmenų skaičius buvo didesnis, nei atleidžiamų, paslaugų sektoriuje balansas vis dar liko neigiamas.

2011 metais steigimo ir likvidavimo balansas nors ir bus teigiamas, tačiau išliks didelė darbuotojų kaita, tęsis valstybės sektoriaus pertvarkymai, numatomi atleidimai viešojo valdymo ir gynybos, privalomo socialinio draudimo, švietimo, žmonių sveikatos priežiūros ir socialinio darbo veiklose. Visi šie veiksniai išlaikys įtampą tarp darbuotojų.

Nors sunkmečiu bankrutavo daug transporto įmonių, o darbo neteko šimtai vairuotojų, vežėjai tikina, kad jų darbuotojų trūksta, ir ieško darbuotojų užsienyje. 2010 metų pradžioje vairuotojų pasiūla buvo pakankama, o vėliau, atsigavus užsienio rinkoms ir padidėjus krovinių srautams, jų pradėjo trūkti. Lietuvoje stingant tarptautinio krovinių vežimo transporto priemonės vairuotojų, vežėjų įmonės stengiasi privilioti likusius šios profesijos atstovus, siūlydami vis didesnius atlyginimus.

DIDĖJA ĮSIDARBINIMO GALIMYBĖS STATYBOS SEKTORIAUS ATSTOVAMS. TEIGIAMAS DARBO VIETŲ POKYTIS NUMATOMAS DIDMENINĖJE IR MAŽMENINĖJE PREKYBOJE, IŠSKYRUS VARIKLINIŲ TRANSPORTO PRIEMONIŲ IR MOTOCIKLŲ PREKYBĄ, PASTATŲ STATYBOJE, MIŠKININKYSTĖS IR MEDIENOS RUOŠOS, SAUSUMOS TRANSPORTO IR TRANSPORTAVIMO VAMZDYNAIS VEIKLOSE. NEIGIAMAS DARBO VIETŲ STEIGIMO BALANSAS NUMATOMAS PASLAUGŲ ĮMONĖSE: ŽMONIŲ SVEIKATOS PRIEŽIŪROS IR SOCIALINIO DARBO, MENINĖS, PRAMOGINĖS IR POILSIO ORGANIZAVIMO VEIKLOJE, ŠVIETIMO SRITYJE.

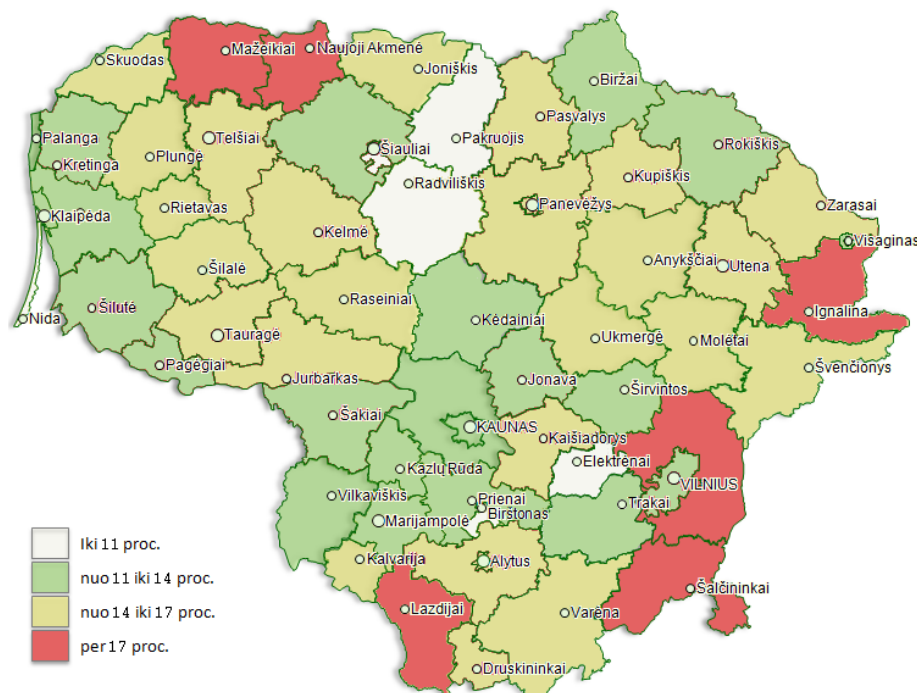
TERITORINIAI NEDARBO SKIRTUMAI

2011 metais, kaip ir 2010 metais, teritoriniai nedarbo skirtumai taip pat išliks dideli. Santykis tarp aukščiausio ir žemiausio bedarbių procento nuo DAG bus apie 4 kartus (2010 metais buvo šiek tiek mažesnis nei 4 kartus).

Vidutinis metinis registruotų bedarbių skaičius mažės beveik visose darbo biržų skyrių aptarnaujamose teritorijose.

Aukštas bedarbių procentas nuo DAG liks tų savivaldybių teritorijose, kurių ekonominis augimas atsilieka nuo šalies. Aukščiausio nedarbo teritorijos 2011 metais bus Mažeikių, Ignalinos, Vilniaus, Šalčininkų, Akmenės ir Lazdijų rajonuose. Prognozuojama, kad šiose savivaldybėse vidutinis metinis bedarbių procentas nuo DAG viršys 17 proc. Žemiausias vidutinis metinis bedarbių procentas nuo DAG numatomas Radviliškio rajono, Elektrėnų, Šiaulių miesto, Pakruojo rajono ir dviejose mažiausiose savivaldybėse, čia rodiklis nesieks 11 proc. Didžiausiuose miestuose nedarbas irgi mažės. Vidutinio metinio bedarbių procento nuo DAG mažėjimas didžiausiuose miestuose bus apie

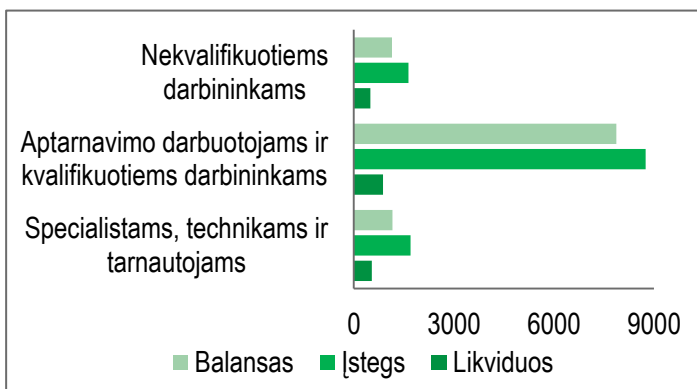
1,5 procentinio punkto, t. y. šiek tiek daugiau, nei visoje šalyje. Ypač išsiskirs Šauliai, kur mažėjimas gali siekti 2 procentinius punktus.

ĮSIDARBINIMO GALIMYBĖS

Darbo vietų likvidavimas ir steigimas pagal profesijų grupes 2011 metais

Neabejojama, kad sunkmetis buvo vertinga pamoka darbdaviams, kuriems pavyko išlikti: jie žino kokie jų ar bankrutavusių konkurentų žingsniai prieš krizę buvo neteisingi, ką reikėjo daryti kitaip, kad nuostoliai būtų mažesni, o nuosmukis netoks skausmingas. Pasikeitė požiūris ir į personalo formavimą: neturint lėšų kvalifikacijai kelti ir mokyti, ateityje bus ieškoma kvalifikuotų, patyrusių ir universalių darbuotojų. Todėl mažės nekvalifikuotų darbuotojų poreikis. 2011 metais nedarbas pirmiausia gresia būtent tokiems darbuotojams. Labiausiai paklausūs bus patyrę ir kvalifikuoti pramonės darbininkai bei amatininkai.

Įsivyraujant praktikai, kai darbo užmokestį sudaro pastovioji ir kintanti dalis, priklausanti nuo darbuotojo našumo ir jo darbo rezultatų, vis didesnę reikšmę įsidarbinant turi ne vien išsilavinimas, profesiniai įgūdžiai, kvalifikacija ir profesiniai bei bendrieji gebėjimai. Atsiranda papildomi reikalavimai, susiję su asmeninėmis savybėmis — iniciatyvumas, organizaciniai gebėjimai, sugebėjimas dirbti komandoje, komunikabilumas. 2011 metais prognozuojama įregistruoti 9 proc. naujų darbo pasiūlymų specialistams, 67 proc. — aptarnavimo darbuotojams ir kvalifikuotiems darbininkams ir 24 proc. nekvalifikuotiems darbininkams.

2011 METAIS DIDŽIAUSIA PAKLAUSA BUS PARDAVIMO VADYBININKŲ, GYDYTOJŲ, DRAUDIMO AGENTŲ (VADYBININKŲ), SIUVIMO TECHNOLOGŲ, TARPTAUTINIO KROVINIŲ VEŽIMO TRANSPORTO PRIEMONĖS VAIRUOTOJŲ, SIUVĖJŲ, PARDAVĖJŲ, BETONUOTOJŲ, BARMENŲ PADAVĖJŲ BEI METALO APDIRBIMO STAKLIŲ OPERATORIŲ.

LIETUVOJE

Planuoji karjerą ar ieškai darbo?
Padėsime priimti teisingą sprendimą!

ĮSIDARBINIMO GALIMYBIŲ BAROMETRAS 2011 METAMS

Didesnės

Ribotos

Mažos

Specialistai

Pardavimo vadybininkai
Gydytojai
Draudimo agentai
(vadybininkai)
Siuvimo technologai

Verslo paslaugų vadybininkai
Buhalteriai
Elektrotechnikai
Socialiniai darbuotojai
Bendrosios praktikos slaugytojai
Bendrojo ugdymo mokytojai
Reklamos agentai
(vadybininkai)
Statybos inžinieriai
Elektros inžinieriai
Elektronikos inžinieriai
Administratoriai

Aplinkos apsaugos inžinieriai
Pradinio ugdymo mokytojai
Teisininkai
Ekonomistai
Darželio ir lopšelio auklėtojai
Socialiniai pedagogai
Psichologai
Turizmo vadybininkai
Agronomai

Darbininkai

Tarptautinio krovinių vežimo
transporto priemonės
vairuotojai
Siuvėjai
Pardavėjai
Betonuotojai
Barmenai padavėjai
Metalo apdirbimo staklių
operatoriai

Plataus profilio statybininkai
Stogdengiai
Apsaugos darbuotojai
Santehnikai
Baldžiai
Dažytojai
Autotransporto priemonių
šaltkalviai remontininkai
Suvirintojai
Apdailininkai
Konditeriai
Virėjai
Medienos apdirbimo staklių
operatoriai
Traktorininkai
Elektrikai

Automobilinio krautuvo
vairuotojai
Degalinės operatoriai
Floristai
Staliai
Kirpėjai, manikiūrininkai ir
kosmetologai